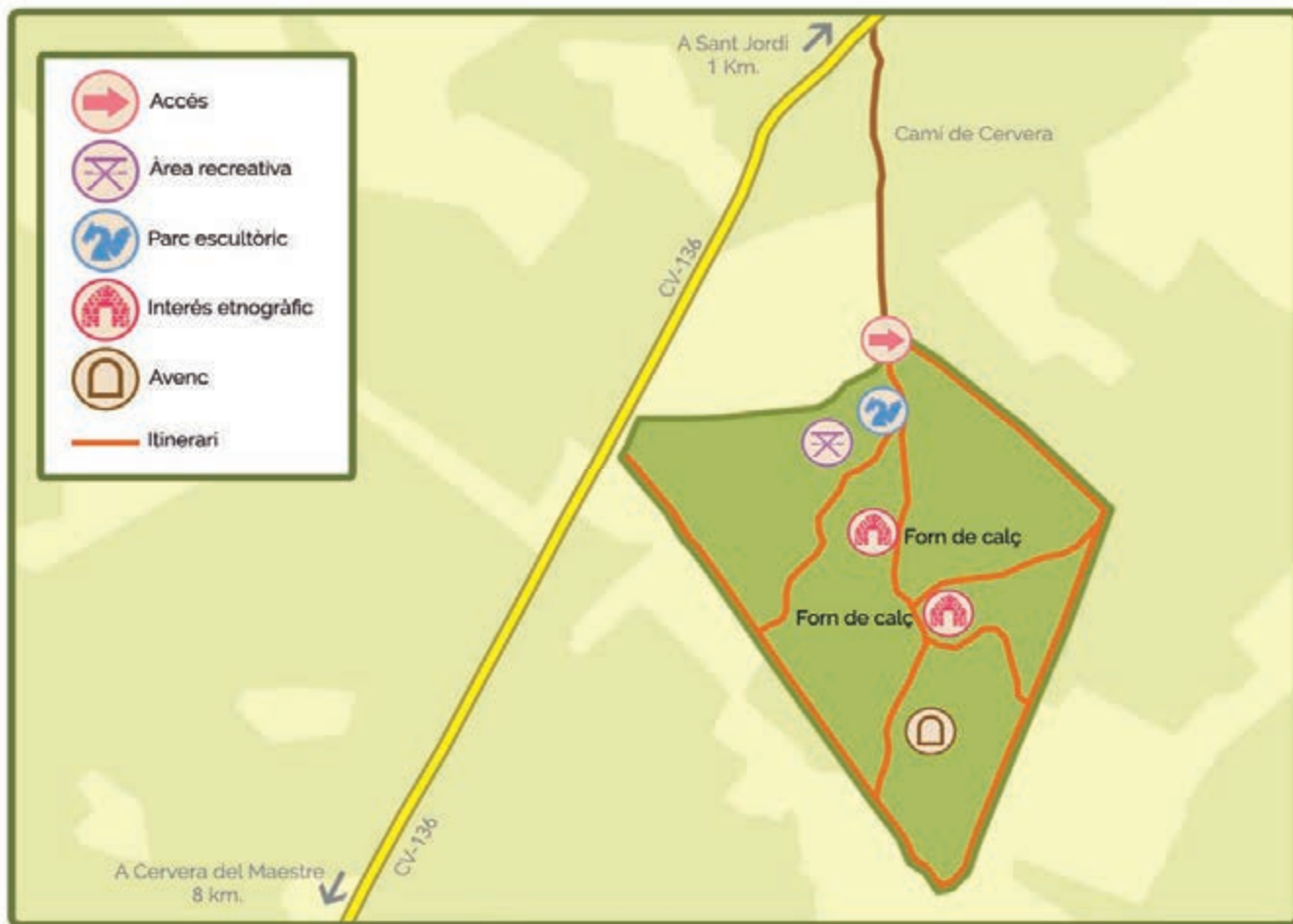

+ PARATGES CASTELLÓ

BOVALAR
DE SANT JORDI
SANT JORDI

Entre pins i dragons

El mapa del tresor.....

A penes 10 minuts de passeig separen el paratge de la localitat de Sant Jordi per la CV-136, direcció a Cervera del Maestre. L'entrada està junt amb l'aparcament de la zona esportiva. Més accessible, impossible.

Has arribat a un Espai Protegit. Sigues protagonista de la seua conservació

Descobrir una xicoteta meravella.....

Aquest paratge és singular per moltes coses, però sens dubte el tret més peculiar és que alberga un **parc escultòric**.

Pots investigar la construcció dels grans arcs que conformen una de les obres, o buscar on acaba Sant Jordi i comença el dragó en una altra, o admirar la treballada tosquedat de la forja en les formes orgàniques de la següent. Són tres homenatges a la terra que les acull.

A la dreta de l'esplanada d'entrada trobaràs una **àrea recreativa** amb zones de **paellers** i **barbacoes**, piques amb aigua, **taules** i **bancs** baix els pins. Amb això i tot el terreny que tens per a explorar, passar un dia de descans en el paratge és la mar de senzill i còmode.

El margalló és l'única palmera autòctona de la Península Ibèrica

L'esvarós conill de muntanya

Endinsa't en la pineda per quansevol de les seues sendes. Baix els **pins blancs** trobaràs **coscolls**, **cepells**, **romers**, **llentiscles** i l'espectacular **margalló**.

Estàs atent als sons? Sents el cant d'alguna au entre les copes més altes? Pot ser el **gaig**, potser la **busquereta**, el **carboner** o una **ca-garnera**, i ja en l'espessor... el aguait d'un **es-parver** en vol.

T'ha paregut veure moure's un poc més arran de terra? Era un **conill**? És molt probable, però ull perquè també hi ha **esquirols**, **eriçons** i inclús **fagines** i **teixons**!

Gaudir del natural.....

El Boverar t'ofereix les seues sendes perquè òmpligues el teu dia de xicotets descobriments. Tens un **avenc** a què aguaitar amb atenció i dos antics **forns de calç** que tafanejar.

Els seus **camins** són amples, plans i agradables de recórrer mentres es goja dels sons de la naturalesa o es manté una agradable xarrada si vas amb companyia.

L'Escultor enfront del dragó

Poden convertir-se en un magnífic **passeig saludable** accessible a tots i a uns minuts de la població.

Per a rutes més llargues, una de les precioses **Rutes de les oliveres mil·lenàries**, la de Sant Jordi i el Pou dels Montells, passa just pel paratge en el seu traçat circular de 9 quilòmetres.

Si tornes en les èpoques adequades veuràs com és de fèrtil el paratge per la gran quantitat **d'espàrrecs** o **bolets** que hi trobaràs.

I si el que et fa goig és un bon menjar a l'aire lliure, l'àrea recreativa t'ho posa molt fàcil, i potser després t'abellesca seure a l'ombra d'un pi i gaudir amb un bon llibre. Què tal amb un de llegendes? No t'abelleix investigar sobre **cavallers i dragons**?

Mira bé l'escultura més gran. Conta la llegenda que un dragó amenaçava un regne. La gent que l'habitava sacrificaven per sorteig un veí o veïna per a calmar-lo. La traïdorencia sort va voler que li tocara a la princesa ser devorada, però un cavaller va aparéixer en la cova del dragó, va lluitar amb ell, li va donar mort i la va salvar. De la ferida d'espasa del dragó van brollar les roses més roges mai vistes.

Això era que.....

El paisatge d'aquest lloc natural rodejat de cultius conta una història molt antiga. El nom de bovalar el rep per l'ús a què va ser destinat durant segles, perquè en l'edat mitjana s'utilitzava com a devesa per als bous. En aquells temps es va aclarir prou el seu arbratge perquè els animals pogueren estar a gust.

El que ara coneixem com Sant Jordi era el **Mas dels Estellers** que va pertànyer a l'Orde de Montesa des de 1319. En aquell temps, i durant tres segles més, pertanyia a Traiguera. La població del mas va anar creixent i en 1387 ja va poder construir la seua primera església.

En el temps de Felip II es va incorporar a la Corona tot el territori i ja amb el seu nét, Felip IV, en 1655, Sant Jordi es va constituir com a població independent. Va ser llavors quan el paratge es va utilitzar com a **devesa per als pastors de Sant Jordi**, perquè abans tenia dret de past el Castell de Cervera.

Amb el transcurs del temps, la ramaderia va anar perdent importància i els terrenys van haver de buscar **nous usos**, com els **forns de calç**, o l'aprofitament de la fusta per la qual cosa, en 1955, **es va repoblar amb pi blanc**. I així és com el gaudim ara, a pesar del xicotet i jove que és, sense que estàs en tot un bosc madur.

De bovalar a bosc, l'evolució d'un paisatge

Sabors: terra i tradició.....

Sant Jordi, amb la seua varietat gastronòmica, és un d'aquells llocs on menjar més que una revolta de riu. És típica i deliciosa la seua **olla de cigrons i pilotes**, o els **puntals de carnestoltes**.

Completen la peculiar oferta els **caragols amb tomaca i ceba**, els **cocs de tomata i piventó** i l'**empedrat d'arrós**.

Si el que t'abellix és quelcom dolç també tens molt on triar: **rotllets al foc**, **casquets de confitura**, **aloses**, **coc d'ametla**, **ametlats**...

Que t'abellix provar-ne un de cada? Llavors has de passar-te per Sant Jordi durant les seues Festes Majors, al juliol, perquè **l'associació d'Ames de Casa La Llar** prepara una esplèndida **mostra i degustació** de cuina local. Potser convindrà que prepares la gana donant un llarg passeig pel Bovalar.

A Sant Jordi poden estar orgullosos de moltes coses, però **l'oli d'oliva**, tant si és de les seues oliveres mil·lenàries com si no, és de tan alta qualitat que, després de provar-lo, és impossible anar-se'n de la localitat sense emportar-se'l a casa.

Com a mostra de la importància tradicional de les almàsseres a Sant Jordi tan sols dir que es conserven **dues premses amb bigues de més de tretze metres**.

Arreplegant oliva de les oliveres mil·lenàries

Més enllà del paratge.....

Passar uns dies a Sant Jordi és un no parar. Per a començar, a pocs metres de l'entrada del Bovalar, tens el **Centre d'Interpretació de l'Art de la Boteria**.

Si amb les rutes no has tingut prou esport, tens un **camp de golf** i un altre de **pitch & putt** amb pistes de tennis i pàdel, a més de la **zona esportiva municipal** junt amb el paratge.

Reserva temps per a donar un tranquil passeig pel nucli urbà. Fes una entrada original a la localitat per **l'Arc de Triomf** de pedra seca construït en 1995. Visita el **Fossar Vell**, bella plaça restaurada junt amb la torre del campanar.

L'església parroquial de Sant Jaume, del segle XVIII també t'espera. Així com, als afores, el **Pou de Muntells**, que és una antiga ermita del segle XVIII on s'ha instal·lat una àrea de descans i que t'ofereix la possibilitat de tafanejar l'antic **llavador de pedra** i imaginar les

Els últims boters artesans de la C. Valenciana

conversacions que haurà escoltat en la seua llarga vida.

Les **Festes Majors** se celebren la segona meitat de juliol i, després d'elles, arriba la **Mostra d'Oficis Tradicionals**, on s'instal·len artesans de distintes arts en perill d'extinció: terrissers, cistellers, espartenyers, vidriers, fabricants d'instruments antics... Com per a perdre-s'ho!

Saps amb quina tradició es commemora cada any la llegenda de Sant Jordi?

AGRAÏMENTS

A Joan Ferreres Nos per il·luminar el nostre camí per la història de Sant Jordi

A José Luis Ferrer per ajudar-nos a entendre la simbiosi art i naturalesa

DL CS 609-2017

I, per si vols saber més sobre Sant Jordi

Ajuntament: 964 499 001

www.santjordi.es

www.turismodecastellon.com

